נד: נערה שנתפתתה פרק רביעי כתובות

ארבע מאה זוזי מן חמרא לברת. ופ"ת דכפרק התקבל (גיטין דף סה:) גבי גניבת יולת בקולר הוה כי נפק אמר הכו מרבע מאה זוזי לרבי אבינא ממחרת דהרפיון וקאמר התם (דף סו.) הלא קנה רבי אבינא דחמרא לא קאמר דמי ממרא לא קאמר אלא ממחרת קאמר ואין סברא לחלק בין ממחרת למן ממרא ויש לומר דהתם נמי מסיק ממחרת לייפות את כחו: **דנייחד** לה **ארעא** למזונה. תע"ג דלעיל (נב:) נתחרט ר' יוחנן על מה שהשיאן עצה הכא אין נגאי כיון דנדעתה תלוי אם תרצה לקבל: **למזונות** ריבה לה מזונות כו'. תימה דבפ' המקבל (ב"מ דף קד:) מסיק דלא שנא אמר לכתובתה ל"ש אמר בכתובתה מרבע מאה זוזי דאיכון מתמן גבי הכו לה מרבע מאה זוזי לברת ויש לומר דהכא דווקא לפי שהיא מוחזקת במזונות אמריגן למזונות ריבה לה מזונות אבל התם אין הכת מוחזקת אי נמי התם לא הוה ליה למימר אלא הכו לה מרבע מאה זוזי ומדקאמר לכתובתה משמע דעם של בעל קאמר דליהוי מרבע מאה זוזי אבל הכא דלריך לפרס למזונות יש לחלק:

הדרן עלך נערה

אף על פי. אם רצה להוסיף אפי' מאה מנה מוסיף. תימה דעכשיו נהגו שכותב חתן לכלה מאה ליטרין תע"פ שאין לו שום פרוטה דבשלמא כשיש לו הוא משעבד נכסיו לזה המוהר והוליל ומתחייב אפילו נתנדו אלו הנכסים וקנה אחרים הם משתעבדים תע"פ שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם מ"מ אדם משעבד דבר שלא בא לעולם כיון דכתב ודעתיד אנא למיקני כדאמרינן נמי שמת (ב"ב קנו. ופס) אבל אומו שאין לו היאך ישתעבד נכסיו שיקנה אחרי כן כיון שלא נתחייב לה היינו דבר שלא בא לעולם ושאל ר"י לרבי אליהו והשיב לו דמליגו בענין זה בפרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף לד. ופס) דתניא מתנה שומר חנם להיות בשואל ופריך במאי נדברים ומשני בשקנו מידו משמע בכל ענין תע"פ שאין מקנה לו שום נכסים אלא שמשעבד גופו לזה המוהר מעתה ולכשיהיו לו נכסים חל שעבודו מעתה ואין זה קנין דברים בעלמא דקנין דברים לא הוי אלא כהיא דרים בבא בתרא (דף ג.) שקנו מידם לחלוק חלר שאין בה דין חלוקה אבל מה שמשעבד גופו להתחייב לדבר זה משתעבד ואין זה קנין דברים בעלמא וי"מ דכיון דכותב סתמא שיהיו כל נכסיו אחרלאין למה לא נתחייב הרי הודה שיש לו נכסים ותע"פ שאנו יודעים שאין לו הודאת בעל דין כמאה עדים דמי ומטעם זה אור"ת שכותבין בהרשאות והקניתי לן מרבע אמות קרקע בחלרי תע"פ שאנו יודעים שאין לו קרקע כיון דמודה שיש לו הודאת בעל דין כמאה עדים דמי: **למורדת.** אליבא דר' יוסי לא איטריך דאפי' לא הוי תנאי כתובה כלכתובה פותח לה דהא אמר לקמן ממתני' לעולם פותח והולך אשה נפלה לה ירושה ממקום אחר מחר וגובה ממנה אלא לרבנן איטריך שאינו פותח אלא כתובה דתוספת נמי בכתובה: **ולפונמת.** איטריך דאם פגמה בכתובה לא תגבה גם התוספת אלא בשבועה אפי' היתה הכתובה בשטר אחד והתוספת בשטר אחר ר"ת): **ולתובעת.** פירש בקונטרס שאם תבעה תוספת שאין לה מזונות ולא יתן פירוש אליבא דרבנן דאמרי לקמן בפרק אלמנה (דף ס:) משכנה או נתנה בקלא בכתובתה יש לה מזונות ושייכה תוספת דיש לה מזונות כיון דתנאי כתובה בכתובה הרי לא תבעה כי אם מקצת כתובה: **ולעוברת** על דת. דהוליל והפסידה כתובתה הפסידה נמי תוספת ואף על גב דבמתמלאת ושניה ואילונית אין לה כתובה ויש לה תוספת התם היינו טעמא דמתחלה כשכתב תוספת לאו אדעתא דכתובה כתב לה דהא יודע שאין לממלאת ושניה כתובה הלכך תוספת דכתב לה מתנה בעלמא כתב לה ולא שייכא לכתובה כלל ואילונית נמי תוספת דכתב לה מתנה בעלמא מחמת מיכת לילה הראשונה ואפילו תמצא אילונית הוליל ולא פירש אבל הכתובה עצמה הוליל ואינה תלויה בכתיבתו אין דעתו לכותבה אלא כמו שחייבוהו חכמים אם אינה אילונית אבל עובדת על דת דמעיקרא תוספת אדעתא דכתובה כתב לה כשקנסוה בכתובה קנסוה גם בתוספת:

ולשנה

ארבע מאה זוזי מן חמרא לברת אייקר חמרא אמר רב יוסף רווחא ליתמי קריביה דרבי יוחנן הוה להו איתת אבא דהוה קמפסדה מזוני אתו לקמיה דרבי יוחנן אמר להו איזילו ואמרו ליה לאבוכון דנייחד לה ארעא למזונה אתו לקמיה דריש לקיש אמר להו כל שכן שריבה לה מזונות אמרו ליה והא רבי יוחנן לא אמר הכי אמר להו זילו הבו לה ואי לא מפיקנא לכו רבי יוחנן מאונייכו אתו לקמיה דרבי יוחנן אמר להו מה אעשה שכנגדי חלוק עלי אמר רבי אבהו לדידי מפרשא לי מיניה דרבי יוחנן אמר למזונות ריבה לה מזונות אמר במזונות קציץ לה מזונות:

הדרן עלך נערה

אף על פי שאמרו בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה אם רצה להוסיף אפי' מאה מנה יוסיף נתארמלה או נתגרשה בין מן הארוסין בין מן הנשואין גובה את הכל רבי אלעזר בן עזריה אומר מן הנשואין גובה את הכל מן האירוסין בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה שלא כתב לה אלא על מנת לכונסה רבי יהודה אומר אם רצה כותב לבתולה שטר של מאתים והיא כותבת התקבלתי ממך מנה ולאלמנה מנה והיא כותבת התקבלתי ממך חמשים זוז רבי מאיר אומר כל הפותח לבתולה ממאתים ולאלמנה ממנה הרי זו בעילת זנות: **גמ'** פשיטא מהו דתימא קיצותא עבדו רבנן שלא לבייש את מי שאין לו קמ"ל: [אם רצה להוסיף כו']: רצה לכתוב לה לא קתני אלא רצה להוסיף מסייע ליה לר' איבו אמר רבי ינאי דאמר ר' איבו אמר רבי ינאי תנאי כתובה ככתובה דמי נפקא מינה למוכרת ולמוחלת למורדת ולפונמת לתובעת ולעוברת על דת לשבח

התוספות התקבלתי דינר אף זו פונמת כתובתה היא ואם טוענן בעלה התקבלת כל כתובתך לא תפרע אלא בשבועה: **לתובעת.** שאמרו חכמים התובעת כתובתה בב"ד אין לה מזונות תובעת תוספת נמי אין לה מזונות: **עוברת על דת.** בפרק המדיר (לקמן עב.) שאמרו עליה תלא שלא בכתובה לא תימא כתובת מנה מאתים אבל תוספת מתנה בעלמא הוא לא הפסידה: לשבח

מסורת הש"ס

א) [לקמן פד:], ב) [ל"ל מז. לקמן פט: כ"מ יח:], ג) [ל"ל נא.], ד) [ספסים סב. וס"ק], ה) [ל"ל לקמן כט:], ו) [לקמן קד:], ז) [ועי' תוס' ב"ק קד: ד"ה אבל ומוסר ב"ב מד: ד"ה דלא], ח) [אבל אם הכל בשטר א' אפי' אין מגלה כתובה בכתובה נשבעת על הכל הכא בפונמת שאר שטרות נמי אינה שבועה. מ"ר].

גליון הש"ם

רש"י ד"ה דנייחד לה וכו' ואין הבנות והאשה ניזונות ממשעבדי. עיין לעיל דף מט ע"ב רש"י ד"ה מינעיל וע"ש:

מוסף רש"י

שכנגדי. שקול כמותי (לקמן פד:).

הדרן עלך נערה שנתפתתה

גובה את הכל. כין כתובה של מגלה כ"ד דהייטו מנה לאלמנה ומאתים לבתולה, כין תוספת (ב"מ יז:).

תוספות רי"ד (המשך)

אע"פ שאמרו בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה אם רצה להוסיף אפילו מאה מנה יוסיף נתאלמנה או נתגרשה בין מן האירוסין בין מן הנשואין גובה את הכל ראב"ע אומר מן הנשואין גובה הכל מן האירוסין בתולה גובה מאתים ואלמנה מנה שלא כתב לה אלא ע"מ לכונסה. פי' נתאלמנה וכו' היכא דקדים ומ' לה תוספת מן האירוסין דמ"ה אמר ת"ק דגובה את הכל דכיון דכתב לה הכל לפי תנאי והא דאוקימנא לעיל הל' א' זה וא' זה מן הנשואין ה"מ לטרוף לקוחות מזמן נשואין שלא כתב לה אחריותא אלא משעת חופה ואילך אבל מן המתורגן גובה אף דלא כתב לה בין אם נאמר דוקא שאין לומר שם לא כתב לה אלא ע"מ לכונסה שהרבה ידוע שאם יכנסנה יש לה מנה מאתים ולמה כתב לה מקודם לכן אילולי שתגבה מן האירוסין אבל התוס' שאינו ידוע אלא אחר שיכנוס שהוא תלוי בחצן האיש אם יוצא יוסף ואם לאו לא יוסף. אמרינן לא כתב לה אלא ע"מ לכונסה והבטיחה מקודם לכן כמה יוסף לה אם יכנוס: פשיטא פי' ובמאי דתנן בפ"ק ב"ד של כהנים היו גובין לבתולה ד' מאות זוז ולא מיחו בידם חכמים לא אמרינן פשיטא שהן היו כותבין לבתולה ד' מאות זוז והוא נראה שמוסיפים

על דב"י חכמים ואדרבה הי' ראוי למחות בידן אבל זה שאינו כותב לבתולה אלא מאתים כדברי חכמים אם רוצה להוסיף משלו פשיטא שהוא יכול להוסיף מ"ד קיצותא הוא דעבדי רבנן שלא לבייש את מי שאין לו קמ"ל. פי' מנה מאתים אין טפי לא שלא לבייש את מי שאין לו להוסיף קמ"ל אם רוצה להוסיף וכו': רצה לכתוב לא קתני אלא רצה להוסיף. פי' אי הוי תני לכתוב לא הוה שמעי' מינה שהוא התוס' קרייה כתובה אלא במתנה מדעתו ואין שם כתובה עליו השתא דתנא להוסיף משמע נוספת על הכתובה שתקנו חכמים ושם כתובה עליו גם הוא. מסייע ליה לר"א דאמר ר"א תנאי כתובה. פי' התוס' ככתובה דמי פי' רבי היכי דאמרת לעיל לא כתב לבתולה מאתים ולאלמנה מנה חייב תוספת נמי כיון דאמר הכי והכי אוסיפ' לה אע"פ שלא כתב לה חייב.

עין משפט נר מצוה

קכט א מיי' פ"ח מהל' אישות הלכה יח טוש"ע אה"ע סי' נג סעיף טז:

א ב מיי' פ"י מהל' אישות הלכה ז ופט"ו הלכה ג סמג עשין מה טוש"ע שם סי' סו סעיף ז:

ב ג מיי' פ"י שם הלכה יא סמג שם טוש"ע שם סי' נה סעיף ו:

ג ד מיי' פ"י שם הלכה ט ופי"ב שם הל' ח סמג שם טוש"ע שם סי' סו סעיף ט:

ד ה מיי' פט"ו שם הל' ג סמג שם טוש"ע שם סעיף ז:

ה ו מיי' פ"ח שם הל' מח טוש"ע שם סי' נג סעיף י:

ו ז מיי' פי"ד שם הלכה ח

ט (ופט"ו הלכה יד) סמג לאוין פח טוש"ע שם סימן נו סעיף ג (וסי' לו סעיף ז):

ז ח מיי' פי"ח שם הלכה ט טוש"ע שם סימן נג סעיף יא:

ח ט מיי' פכ"ד שם הל' מז סמג עשין מח טוש"ע שם סימן קטו סעיף ד ה:

תוספות רי"ד

את עצמו פי' והנזכר בא למשכנו על ערכו הקצוב לו בפרשה לפי שניר אין לו לגזבר לא בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בצבע שצבען לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקח לשמן פי' אע"פ שלא לבשם עדיין כיון שלקחן אי צבען לשמן קנו אותם במתנה אלמא אין שמין לכסות אשה כשמואל א"ל רבא ר"נ וכי מאחר דתנן מתני' כוותיה דשמואל אמאי הל' כוותיה דרב א"ל לכעורה כשמואל נקטה. פי' לאדם כיעור שאינו מעיין ומדקדק לפום ריהטא נראה לו כשמואל ס"ל מתני' דעיזובין אבל כי מעיינת ביה שפיר הל' כרב מ"ט כי אקנו לה אדעתא למיקם קמיה פי' ומחכבד בהן לפיכך אין לו בכסות אשתו וכו'. אדעתא למשקל ומיפק לא אקני לה. פי' כגון אלמנה שהולכת ונשאת לאחר: כלתי' דר' אלישבוב הוה חבוב כתובה מיתמי הות ממטיא לה לכ"ד א"ל וילא מילתא דתיזלי הכי לבישתינהו וכיסיתינהו לכולהו אתו לקמיה דרבינא א"ל הל' כוותיה דרב דאמר אלמנה שמין מה שעליה: ההוא דאמר נדוניא לברת פי' שכ"מ היה צוה שיתנו מנכסיו נדוניא לבתו והרי קצובים להן בנדי הנדוניא כמה מלבושים כמה קשרי ראש זול נדוניא פי' שבשעת צוואה היתה הנדוניא נקחת במאתים יעבשיו נקחו כמנה: אר"א ב"א פורנא ליחסר. פי' הריות ואע"ג דא"ל כי אמר אביה למיתב לה נדוניא מידע ידע דבמאתן מזבנא ומאתן זוזי שבק לה השתא נמי כי זל שיתנו לה מאתן זוזי אפ"ה ל"ל אלא נדוניא הנקחת במנה וה"ה נמי אם הוקרה הנדוניא שחייבים לקנות לה היקרים כפי מה שנמכרים עכשיו: ההוא

דא"ל ד' מאות זוזי מן חמרא לברת איקר חמרא אמר ר"י (דניחא) (רוזחא) ליתמי וימכרו היין ויתנו לה ד' מאות זוז ול"א כבר זכתה בשעת הצוואה היין שוה ד' מאות הוקיר הוקיר לבת: קריביה דר"י הוות להו אחת אבא דהוות (קמרחתה) [קמפסדה] מזוני אתו לקמי' דר"י בעוד שהי' אביהן שכ"מ א"ל זילו אמרו ליה לאבוכון דליתיב לה ארעא למזונה אתו לקמיה דר"ל אחר שמת ועשה הצואה כר"י א"ל כ"ש שריבה לה מזונות דהכי קא"ל אם לא יתנו לך מזונות מרווחים כמו שאת רגילה עמי גבי מזונותיך מזו הקרקע: א"ר אבהו לדידי מפרשא ליה מיניה דר"י אמר למזונות ריבה לה. אמר במזונות קצץ לה מזונות ומכאן מוכח דר"י ס"ל כשמואל דאי כרב יתנו לה כתובתה ויפלקוה מעליהן: הדרן עלך נערה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com